

Kunnskapsdepartementet

postmottak@kd.dep.no

HØRINGSUTTALELSE – ENDRINGER I PRIVATSKOLELOVEN

Vi vil i vår høringsuttalelse fokusere på forslaget om å øke minste elevtall fra 15 til 30 elever (pkt.10.5 minste elevtall(privatskolelova prg.2-2 tredje ledd) i høringsnotat.).

Vår oppfatning er at dette forslaget er et sterkt angrep på foreldreretten - jfr.FN-konvensjonen – at vi helt klart kjenner oss forplikta til å protestere mot dette forslaget. Vi velger å vise til Norsk Montessoriforbunds høringsuttalelse hva angår de øvrige endringsforslag i departementets lovforslag.

Dagens bestemmelse i privatskolelova prg.2-2 tredje ledd, lyder slik:

«Dersom ein skole har færre enn 15 elever tre skoleår i samanheng, fell godkjenninga bort. For norske skolar i utlandet gjeld ei tilsvarende minimumsgrense på 10 elevar. Departementet kan i særskilde tilfelle gjere unntak frå minimumskrava til elevtal. Skolar som berre driv verksemnd etter prg.2-1 bokstav g, er ikkje omfatta av minimumskrava til elevtal.»

Konsekvensen av forslaget om å endre elevgrensen fra tidligere 15 til 30, vil føre til at elever som bor i små lokalsamfunn ikke vil ha den samme muligheten som de som bor i mer urbane områder til å velge skole. Denne muligheten eller rettigheten, som er nedfelt i artikkel 13-3 i FN-konvensjonen, vil bli rokket ved gjennom å sette krav om et minstelevtall på 30 for å kunne oppnå statstilskudd. Vi betrakter en evt. lovendring til å få som konsekvens at svært mange små lokalsamfunn vil bli utelukket fra den mulighet som ligger i å la sine barn velge en alternativ skole.

Foreldreretten

Artikkel 13-3 i FN-konvensjonen:

«Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres og, når det er aktuelt, vergers frihet til å velge andre skoler for sine barn enn dem som er opprettet av offentlige myndigheter, forutsatt at skolene oppfyller eventuelle minstekrav til undervisningen fastsatt eller godkjent av staten, og til å sikre sine barn en religiøs og moralsk undervisning i samsvar med deres egen overbevisning.»

Det er ikke et argument å hevde at denne retten kan alle benytte seg av nettopp fordi avstand til slike skoletilbud vil være en hindring for svært mange elever. Det vil derfor ikke være holdbart å mene at disse elevene egentlig HAR en slik rettighet ved en evt. lovendring. Avstand til nærmeste alternative skole vil for de aller fleste være en uoverstigelig faktor. Nåværende lov om et minstetall på 15 elever vil i mye større grad ivareta en slik rettighet og mulighet. Vi ber derfor om at forslag om å øke minimumsgrensa fra 15 til 30 elever ikke blir iverksatt.

Nærmiljøets betydning.

Å ha en skole i et nærmiljø er selve livsnerven for befolkningen. Vi mener at nærmiljøperspektivet må vektlegges på samme måte som barns rett til å gå på skole i nærmiljøet. Å ha en skole i nærmiljøet sitt kan bidra til et trygt miljø for elevene der de blir sett og hørt i sin skolehverdag. Det gir også en bedre mulighet for et tettere samarbeid mellom skolen og hjemmet. I forhold til rekruttering til lokalt næringsliv vil det ikke være unaturlig å hevde at skoletilbud i nærmiljøet kan være en suksessfaktor.

Mange av skolene som vil bli berørt av endringsforslaget ligger i små lokalsamfunn. Mange ble etablert som et resultat av nedleggelse av den offentlige skolen. Det initiativ og pågangsmot som disse lokalmiljøet har mønstret for å få etablert en alternativ skole for sine barn og unge, viser hvilken betydning dette har og hvor mye dette har betydd for disse lokalsamfunnene. Å iverksette foreslåtte regelendring vil føre til negative reaksjoner i mange små lokalsamfunn som igjen i sin ytterste konsekvens kan bidra til fraflytting.

Lokale betraktninger:

Vi opplevde i 2009/2010, da den offentlige skolen på Skaland ble nedlagt, at unge familier valgte å flytte bort fra bygda og kommunen. Etter at vi startet opp drift av privatskole høsten 2010, har vi rekruttert flere unge familier til bygda, og vi har dermed hatt en positiv elevtallsutvikling. Etter at bygda etablerte privatskole har vi dessuten opplevd en mobilisering i samfunnsliv og næringsliv i bygda som har ført til positive aktiviteter og tro på framtida.

Vår skole vil være i faresonen om minste elevtall endres til 30. Dette vil dessuten skape usikkerhet blant tilsatte og foreldre mht. skolens framtidige eksistens og kan gjøre det vanskeligere å rekruttere flere barnefamilier til bygda. Både skolen, næringslivet og bygda for øvrig er avhengige av forutsigbarhet på dette området dersom vi skal fortsette en positiv utvikling.

Vi vil ellers vise til følgende sitat og artikkel:

«Forskning viser at sosial tilhørighet og nærhet til lokalsamfunnet er grunnleggende forutsetninger for en inkluderende skole.» Ref.: <http://forskning.no/barn-ogungdom-pedagogiske-fag-skole-og-utdanning/2012/06/skolen-ma-vaere-naer>.

Kommuneøkonomi og skolestruktur.

Det finnes ingen klar dokumentasjon på at nedleggelse av små offentlige skoler har ført til bedret kommuneøkonomi. Elevene mottar samme statstilskudd enten de går på offentlig eller privat skole. Ved å ha skoler i nærmiljøet vil kommunenes/fylkeskommunenes utgifter til transport bli redusert.

I den grad privatskolene har noen innvirkning på den kommunale økonomi mener vi at det er de større privatskolene som kan ha en betydning.

Slike privatskoler i små lokalsamfunn skaper gjerne nye arbeidsplasser der og bidrar til skatte- og avgiftsinntekter til kommune og stat.

Økonomiske konsekvenser.

Statstilskuddet følger eleven uavhengig om den går på en privat eller offentlig skole. Argumentet i høringsnotatet vedrørende kommunens omprioriteringsmuligheter mener vi ikke kan være et argument for endring fra 15 til 30 elever. Det er ikke lagt fram regnestykker som uomtvistelig viser den økonomiske gevinst en kommune har ved skolenedleggelse(r). Flere private skoler, som har fått nødvendig godkjenning, har brukt svært mye tid og krefter på å oppnå dette. Flere av disse skolene vil stå i fare for å måtte legge ned sine virksomheter dersom nedre elevtallsgrense for statstilskudd blir økt med 100%. Svært mange av disse skolene har ikke et slikt elevtallsgrunnlag i sine lokalsamfunn. Følgene av en evt. nedleggelse vil for disse samfunnene kunne bli dramatiske – kanskje vil mange vurdere fraflytting med tap av både skatteinntekter og innbyggertilskudd for kommunen.

Kvalitet.

Det finnes ikke dekning for å hevde at små skoler er dårligere enn større for elevenes læring og trivsel. Departementet gir ingen faglig redegjørelse i lovforslaget.

«Anita Berg-Olsen ved Høgskolen i Nesna har forsket på kvalitet i små skoler, og har funnet ut at små skoler har særegne pedagogiske muligheter som er forskjellige fra store skoler. Seniorforsker Karl Jan Solstad ved Nordlandsforskning sier at det fins forskningsmessig grunnlag for at de små skolene i gjennomsnitt verken er bedre eller dårligere enn større skoler når det gjelder skolefaglig læring, men at småskolen har mange aktiva som sosial læring, fysisk utvikling, trygt miljø, samarbeid skole/hjem samt at skolen ofte er en ressurs i nærmiljøet». (Ref.: <http://www.tb.no/meninger/debattartikler/bedre-kvalitet-ved-store-skoler-1.5816932>.)

Små skoler er et viktig supplement for samfunnet og er en viktig del av mangfoldet i norsk skole. I realiteten vil lovforslaget bety at færre friskoler kan starte, mens den største negative konsekvensen vil være at flere eksisterende sannsynligvis må legge ned pga. manglende inntektsgrunnlag. Konsekvensen av det vi bli at mange mister arbeidet sitt, elever må bytte skole – noe som kan gi et negativt psykososialt miljø – og familier må kanskje flytte. For

samfunnet vil ikke forslaget om endring fra 15 til 30 elever gi noen reelle økonomiske konsekvenser, men for de som omfattes av endring vil konsekvensene være dramatiske.

Helt til slutt vil vi bemerke at denne endringen vil berøre mange montessoriskoler. Disse skolene er basert på et formål (alternativ pedagogikk) og det er nettopp denne type skoler som friskoleloven bør ha som intensjon å ivareta. Montessoripedagogikken er svært godt egnet for små miljøer. Den er bl.a basert på at de yngre elevene lærer av de eldre, noe som er en vinn-vinn situasjon for både yngre og eldre barn. Barna lærer å arbeide selvstendig i grupper på tvers av alder. Dette gjenspeiler ofte et lokalsamfunn på en god måte fordi man er vant til å hjelpe hverandre.

PÅ DENNE BAKGRUNN BER VI OM AT DET IKKE SETTES NOE KRAV TIL ET MINSTE ELEV TALL PÅ 30 FOR GODKJENNING OG STATSTILSKUDD I DEN NYE FRISKOLELOVEN.

Med vennlig hilsen

Berg montessoriskole

Frode Fredriksen

Rektor.

Roar Å. Jakobsen

Styreleder.

